Број 279. У Новом Саду, у четвртак 22 децембра 1911. 4. јануара 1912. Година XLVI.

„Застава“ излази сваки дан двапута а недељом свецем и данима иза недеље и свеца једаред

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље за један месец 2 круне 70 пот. а за три месеца 8 круна.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЗАСТАВА

(Јутарњи лист.)

За огласе плаћа се 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Чавића. Администрација „Заставе“ налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ. ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ

ПОЗИВ НА ЗБОР.

Драга браћо!

Синодски статут, донесен мимо српски народни црквени сабор, у највећој мери вређа и крши стечена права српскога народа у Карловачкој Митрополији. Потребно је, да се чује у тој ствари громки народни глас и да договорно нађемо законити пут и законита средства, да одбранимо нашу српску народну црквену автономију и пре свега успоставимо законити ред.

Управа српске народне радикалне странке решила је, да сазове **велики народни збор** и позива на тај збор из целе Карловачке Митрополије све присталице српске народне радикалне странке, и све оне, који су вољни, да у овом питању бране народна права.

Збор ће бити у Новом Саду у среду, 28. децембра о. г., на пројутарје св. Стевана у 11 сати пре подне у великој дворани хотела Ковача (Мајера).

Дневни ред: **Српска народна црквена автономија и синодски статут.**

Тиче се великих народних права. Тиче се судбоносног питања. Дођите, браћо, у што већем броју!

Управа српске народне радикалне странке.

Нова војска.

Недавно је француски војени министар узбунио свет. Он је казао: Ми имамо славну сувоземну војску, имамо велику силу на мору, а имамо војене бродове, што плове испод воде, какве нико нема. Али ћемо ускоро створити нову армаду, која ће се дизати у зрак, и оданде ће се борити, а тој војсци неће моћи протустати никаква сила. Фрацузи су створени да се дижу крилатицама у зрак. За кратко време имаћемо 5 хиљада војника, који ће умети руковати крилатицама, и та ће ваздушна армада бацати од горе бомбе на непријатеља и на његове градове, и нико нам неће моћи проставустати. А ако буде мало пет хиљада крилатичара, ми ћемо створити десет хиљада...

Од оно доба почела је Немачка, Енглеска и друге државе да се баве крилатицама, да подижу фабрике, које праве крилатице и да помажу оне, који се баве лећењем, и у свакој војсци има оделење, које се само тим бави. Свуда се живо ради, да се створи армада крилатичара, али се тај посао још таји.

Сад је француски сабор за 1912. годину одредио 7 милијона на ту цел, а изрекао је, да се створи оделење нове војске од 40 крилатичара. То је далеко од оних 5 хиљада, о којима је говорио министар. Али је јасно, да се за 7 милијона може набавити и стотинама крилатица. Изгледа, да и Француска неће да изда другима шта све спрема. Али је јасно, да се у свима већим државама устројава нови ред војске, која ће се на крилатицама дизати у зрак, оданде уходити непријатеља и бацати на њега и његове градове и вароши смртоносне бомбе.

Као што се види, доживећемо красне ствари. Ратови ће се водити од сада не само на суху и на мору, него испод површине воде и високо у зраку. Неће често ни видети кога напада и одакле. Подводни мали торпеди бациће једним махом највеће водене бродове у зрак, а из велике висине бациће смртоносне бомбе један човек и наносити грдне штете читавим оделењима војске и непријатељским градовима.

Истина, крилатице нису још савршене. Још је веома опасно летети на њима, нарочито по ветру, а није сигурно да ће из велике висине и у брзом лету погађати оне бомбе, које буду бацали крилатичари. Но то је слаба утеха. Нека сваки десети, сваки двадесети крилатичар постигне своју страховиту цељ, па је ужас рата постао већи, много већи но до сада. А крилатице се уз то свакога дана усавршавају.

Где ће човечанство на овом путу да се заустави? Хоће ли временом дотле доћи, да ће се народи у рату уништити, или ће те страхоте довести дотле, да свет не ратује, да мирним путем посвршава своје спорове, а да свакога лакомисленог сиљника затвори у лудницу, који хоће да се упусти у рат?!

На то ће одговорити историја.

Рат између Италије и Турске.

По извештајима из Триполиса, у читавој Триполитанији, па и у Киренајци, влада потпун мир. У Триполитанији су турске и арапске чете малаксале, раштркале се на све стране дубоко у унутрашњости и овако ослабљене и без потпоре не могу ни да помишљају на какав отпор. Турске и арапске чете повукле се и испод Бенгазија. Кажу, из здравствених обзира. Сада се прикупљају дубље у унутрашњости.

„Фосове Новине“ имају из Цариграда извештај, да и у младотурском одбору све више желе да углаве мир са Италијом. Преговори ради мира нису још званично отпочети, али се већ данас отприлике види, под којим би условима Турци да склопе мир. Они би радо уступили Италији Триполитанију, па пристали, да Италија управља и Киренајком, само желе, да Италија призна над Киренајком суверенитет турског султана. Уједно би Турци желели, да се Италија одрече неких уговора, који су раније важили у корист Италији у Турској.

Судећи по та два извештаја, као да ће ускоро доћи до окончања рату између Италије и Турске.

Енглеска и Турска.

У последње време учестали су немири у европској Турској. Бомбе у Штипу, Велеву и Призрену, па честа убиства, паљевине и харања у Старој Србији и Македонији подстакла су и неке велике силе, да се почну бринути за мир и поредак у тим крајевима, јер варница запаљеног Балкана може да прсне далеко, да подстакне пожар и тамо, где великим силама не би било угодно. Од тих великих сила прва се јавља Енглеска. Лондонски листови пишу, како је велики енглески посланик у Цариграду изјавио великом везиру, да ће енглеска влада бити приморана да објави извештаје својих конзула у Македонији и Албанији о тамошњим приликама, ако се прилике у европској Турској ускоро не поправе. Ако то не буде, може бити да ће европске силе поново узети у своје руке управу у тим крајевима, као што је било пре младотурске револуције.

Одзив на митрополијски збор у Новом Саду.

Из свију крајева Карловачке Митрополије стижу нам гласови, који нам јављају, да ће се на велики митрополијски збор, који ће бити у Новом Саду у среду 28. децембра (10. јануара) пре подне, слећи све што је орно и вољно да устане у одбрану народних права у народно-црквеној нам автономији. Све искрене пријатеље народној црквеној нам автономији дубоко је увредила најновија неправда, незаконитост, насиље, што их је епископат синодалним штатутом задао автономији. Добили смо ваздан извештаја, да ће на тај збор све наше свесне опћине послати своје изасланике, а ближа околина листом ће похитати у Нови Сад. По досадањим припремама судећи, збор ће бити величанствен, протестан глас народа биће силан. Тако и треба!

Адвокат и судија.

Под горњим натписом изнео је овдашњи подрепашки лист ствар дра Медвецког, кога је тужио судац Јене Јухас. И изнео је ствар тако, као да је судац Јухас повукао краће пред сегединском поротом.

Ми смо истине ради изнели верно како стоји та ствар. Изнели смо чињеницу, да је др. Медвецки још течајем истраге изјавио, да су му подаци, које је он у своме листу против судије Јухаса изнео, *неистинити и да је молио судију Јухаса за опроштење.* Услед тога је судац Јухас по закључку судског колегијума одустао од даљега прогона, и само је државни одветник наставио поступак, јер увреда нанесена званичној особи кажњива је ex effo.

Сада подрепашки лист доноси некакав разговор са дром Медвецким, те напада нас, да смо ми тобоже неистинито приказали ствар. Признаје додуше, да је др Медвецки молио за опроштење Јухаса и да је сам своје податке прогласио неистинитима и тиме потпуну задовољштину дао увређеноме судији, али каже: није истина да је др. Медвецки и на главној расправи молио за опроштење.

Кад би баш и било тако, сасвим је споредна ствар, да ли је др. Медвецки једанпут или двапута молио за опроштење! Овде је главно, да је он *молио за опроштење* и да је своје податке сам свео на праву вредност њихову, када их је сам прогласио *неистинитима.* Не постоји нигде обичај, да се због једне увреде две задовољштине дају, па није ни у овоме случају било потребе за таково што. У осталом *др. Медвецки није на главној расправи повукао задовољштину, коју је Јухасу по окончању истраге дао*

Карактеристично је, како је суд мотивисао своје решење, да нема места доказном поступку. Суд каже, да се не може одредити доказни поступак на захтев дра Медвецког, *јер је већ сам по окончању истраге прогласио своје „податке“ неистинитима.* Ту дакле не може бити доказног поступка. А не може га бити ни стога, јер др. Медвецки жели доказивати истинитост својих тврдњи, које се односе на судска решења, која су већ и код виших инстанција ревидирана. Да је дакле ту било какове злоупотребе, то би већ више судске инстанције иследиле. Но подрепашки лист ипак инфамно говори о томе, да ми хоћемо да „бранимо“ судију Јухаса! Од чега да га бранимо, када није ни говора било о томе, да му се какова кривица докаже! Да бранимо некога од нападаја, о коме сам нападач отворено признаје, да је неистинит!

Хуљавство је то, господо подрепашка! Хтели би да осумњичите једнога судију, који стоји чист, али то чините само између редова, тако, да се то тек може наслућивати, шта би ви хтели!

И то ви, који фалзификујете званичне сведоџбе, наговарате заклете чиновнике на злочин, хоћете да подмитите новцем, ако друкчије не иде

званичне органе; ви смете говорити и између редова набацити сумњу на једнога судију, који тако високо изнад вас стоји, да га ваше блато не може укаљати.

Знамо, зашто то чините. Не ваљају вам судије, који се не даду од вас застрашити. Бадава се дерете, овде нема Тарабокија, а ти би вама требали.

У одбрану српске народне црквене автономије.

Пишу нам из Перлеза: Наша црквена опћина у својој редовној скупштинској седници држаној 14. (27.) децембра, је дногласно је решила, да се придружи новосадској црквеној опћини и протестује против синодског статута.

*

Пишу нам из Каменице: И наша црквена скупштина у својој седници, држаној 8. (21.) децембра, једногласно је закључила, да се придружи протесту новосадске црквене опћине против синодалног статута.

*

Досада су протестовале ове црквене опћине: Нови Сад, Негославци, Старчево, Ст. Сивац Војка Ириг, Тител, Стара Молдава, Доњи Ковиљ, Елемир, Кишфалуба, Јарковац, Потпорањ, Сонад, Вуковар, Фердин, Алибунар, Клуб српске рад. организације у Будимпешти, Сомбор, Турски Бечеј, Милитић, Црепаја, Суботица, Вршац, Уљма, Мол, Модош, Шимуновци, Бегеч, Огар Српски Сентмартон, Бешка, Панчево, Плочица, Крчедин, Иванда, Перлез и Каменица.

Рашко-призренски митрополит.

Београдски листови дознају, да Дожић, кога би тако радо видели на столици рашко-призренског митрополита они на Цетињу и још неки негде, неће се дочепати тог достојанства. Турска је влада одговорила васељенској патријаршији, да Дожића не може потврдити за митрополита, јер га неће народ у рашко-призренској митрополији, а није ни отомански држављанин. Према томе неће му издати ни берат. Из Цариграда јављају, да је патријаршија склона, да за рашко-призренског митрополита изабере друго лице, а Дожића ће преместити у грчку митрополију Тако је осујећен план Настићевих другова и заштитника.

Нађена лубања кнеза Александра.

Из Беча јављају, да је несумњиво утврђено, да недалеко од Марксова гробља нађена лубања припада костуру пок. кнеза Александра Карађорђевића. Докази за то су ови: темењача нађене лубање одвојена је водоравно старим пресеком од осталог дела лубање, а приликом балсамирања кнежева леша, темељача је одсечена и скинута, да би се могао извадити мозак. Даље хартија од новина, у којој је нађена лубања била замотана, мада је последњих дана прошле недеље падала киша и снег. није била влажна, те је очигледно, да је хартија бачена на место где је лубања нађена, после кише и снега, дакле тек ноћу између 31. децембра и 1 јануара по нов. кал. Др. Хаберда судски лечник бечки сравнио је нађену лубању са осталим кнежевим костуром, па је несумњиво утврдио, да је она кнеза Александра. После тога лубања је утврђена за костур. Сандук је залепљен, па је са сандуком кнегињиним пренесен у мртвачку собу, где ће оба сандука остати до преноса у Тополу. Поред свег трагања, остало је необјашњено, зашто је лубања украдена па опет враћена. – Посмртни остаци кнеза Александра и кнегиње Персиде стижу првог дана Божића у Земун, другог дана ће бити пренети у Београд, а трећег дана, на св. Стевана, на свечан начин сахрањени у Тополи.

Напали га вуци.

Како јављају из Сарајева, у околини Прења у Босни појавили се многи вуци, те нападају не само стоку већ и људе. Тако су ових дана напали неког Буровца, кад је ишао преко Тешовице у Бијелу. Напали су га три вука. Како није имао при себи никаква оружја, побегне на неку стену, одакле се бранио камењем. У то га је снашла и ноћ, те је на цичи зими морао онде дочекати јутро. Кад је свануло, удаљила се два вука, али га је један још увек пратио Немајући ништа за јело, пође одатле даље, све се камењем бранећи, до једне колибе на Тешовици, где је нашао мало кромпира и лука, да се заложи. Тек идући дан стигао је у Јабланицу а одатле кући, где је одмах пао у постељу. Веле, да га је овај догађај тако потресао, да је сишао с ума.

Кратке вести.

— Задарски „Народни Лист“ дознаје из Беча, да је далматинско-истарски епископ др. Никодим Милаш поднео оставку, која ће му свакако бити и уважена.

— У Шапцу је почео излазити нов недељни лист, „Стари Радикал“, као орган месног одбора народне радикалне странке у Шапцу. Власник му је Драг. Петровић, адвокат.

— Јуче су због божићних празника одложене седнице српске Народне Скупштине до 9. (22.) јануара.

— Кола новосадског уличног електричног трамваја у хладне дане биће грејана електричном струјом.

— У Пешти у творници минералног уља на шорокшарском путу распрснуо се један казан, те су многи радници и један мерник пали у кључало уље. Три радника и мерник се у уљу утопили, четворица су умрли од тешких рана, а четворица су задобила лакше опекотине.

— У Ердељу су у опћинама Шошмезе и Марошугри нађени богати извори петролеума.

— У Макову је горела једна од највећих трговина. Пожар су изазвали мишеви, глођући једну кутију са жигицама.

— У Суботици је жена имућног творничара хартије, Морица Рајница, затворила се у собу, те полила своје рухо петролеумом и запалила. Док је помоћ стигла, жена је изгорела.

Брзојави „Застави“.

Стигли 21. децембра.

Избор пароха у Ст. Сивцу.

Ст. Сивац. Данас обављен избор пароха. За пароха изабран са 64 гласа Станиша Михајловић. парох у Павлишу.

(Честитамо како нашим честитим Сивчанима, тако и њиховом заслужном избранику. — Ур. „Заст.“)

Аустријски сабор и војни предлози.

Беч. Аустријска влада води преговоре са саборским странкама, да би створила већину која ће у сабору изгласати законске предлоге о устројству војске. Преговори су већ прилично одмакли и изгледа, да ће таку већину образовати Чеси, Пољаци, хришћанске социјалисте и неке немачке странке. Према томе влада Штиркова остаје.

Нађена лубања кнеза Александра.

Београд. Аустроугарски посланик Угрон саопћио је у име аустрогарске заједничке владе министру председнику Миловановићу званично саопћење, да је нађена украдена лубања са костура кнеза Александра Карађорђевића. Ради тога изјавио је задовољство своје владе и умолио је, да се о томе званично извести краљ Петар.

Железнички штрајк у Аргентинији.

Буенос Ајрес. Влаковође и ложачи објавили су опћи страјк, ако им се не испуне захтеви.

Одговорни уредник
Мита Клицин.

ЈЕФТИН ЗАЈАМ НА АМОРТИЗАЦИЈУ ПО 4—4½% од 10—66 година набављам по најповољнијим условима.
Трговачка агентура
Коста Ћосић,
Вел. Бечкерек,
1550 11—30 житна пијаца.

СРБИНЕ, ПОМАЖИ СВОЈЕ ТРГОВИНЕ!
НОВООСТВОРЕНА
српска гвожђарска радња
М. Георгијевића и Друга
НОВИ САД,
Житна пијаца код Црног Орла
препоручује сваком Србину богато :: стовариште гвожђарске робе: :: гвожђа за коваче, браваре и коларе, разних окова за тишљере (столаре), брава, разних локотова, кључева, лонаца, пута, лопата, ашова, мотика, плугова, читавих и појединих делова, коса, сикира, будака, тестера велики и мали, лонаца, шерпења, котлова тучани и другог кухињског посуђе, као и разних других гвожђарија и штајерског дрота за мељаре. :::
Цене јефтиније него игде!
Купујте и своје потребе подмирујте само код свога Србина, где ћете најбоље, најтачније и најјефтиније бити послужени. 1483 13—19
Препоручујемо се свакоме и молимо за што многобројнију посету.
С поштовањем
М. Георгијевић и Друг,
житна пијаца код Црног Орла.

=○ СВОЈ СВОМЕ!!! ○=

ЗА СВОЈУ КАЗАНЏИЈСКУ РАДЊУ
:: :: потребујем :: ::
ДВА МЛАЂА ПОМОЋНИКА
и 1 ШЕГРТА. Исто тако требам и
1 лимарског помоћника,
који је вешт у прављењу шприцева.
У посао могу ступити одмах.
Васа Малочић казанџија
1893 6-10 у Новом Саду.

ЗА СВОЈУ КРОЈАЧКУ
РАДЊУ
потребујем два
ПОМОЋНИКА
:-: исто тако требам и једног :-:
КУРЧИЈУ
који може бити и фамилијаран. Посао је сталан преко целе године.
2086 2—5 **Милан Рокић**
кројач, Сусек (Срем)

ОРАЈА
српијанских и босанских
ИМАДЕМ
у свакој количини
ЂОРЂЕ ГРУЈИЋ
1991 8-8 *Митровица* (Срем.)

!! СРЕМЦИ !!
Најбржи, без икаквог одбитка и најјефтинији зајам даје Манојловић и Другови привредна банка. — За услове зајма распитати у Митровици (Mitrovica) Srem, Skolska ul. 16.
1990 8—12

ПРИСПЕО ЈЕ ВЕЛИКИ ИЗБОР готовог одела за јесењу и зимоку сезону, све по најновијем крају ::: за господу, госпође и децу. :::
Трговина готовог одела
ПАНТЕ СПАИЋА НОВИ САД
Дунавска улица бр. 36.
Цене јефтине! 1778 10-10

ПРОДАЈЕМО
ПУСТАРУ **„КУРЈАКОВАЦ“**
КОД МИТРОВИЦЕ
из слободне руке и то укупно или парцелирано. Пустара има 475 јутара и потребне зграде од најтврђег материјала. Услови су врло повољни и могу се добити личио или писмено у Митровици школска улица број 16. (Mitrovica školska ulica 16) Мали поседници могу овим купом темељ ударити бољој будућности, јер је земља првог реда и најближи сусед митровачкој пијаци. 1993 3—3
Манојловић и другови
привредна банка.

Летње саламе
5 кила поштански пакет са паковањем заједно К 9. Испоручује најтачније.
Л. Ребић
2036 4—4 Сисак.

БАДАВА
разашиљем најновији и најјефтинији :: :: :: ценовник :: :: ::
ГРАМОФОНА
Патефона и Еуфона
и најновији списак
СРПСКИХ ПЛОЧА,
који садржи више хиљада српских песама славних певача и певачица, певачка друштва, услара, гајдаша, тамбураша, анделија, Цигана, војничку глазбу, оркестра, декламације, шале, беседе, подскочице, црквено појање, и све друге плоче у свима језицима целога света у производу, Грамофон, Зонофон, Фаворит, Диадал, Премиер, Пате, Јумбо, Одеон, Шкала и то јефтиније него у самој фабрици.
Тако исто може се добити од најбољих игала за Грамофон, федера и све ситнице, и примам оправке све врсте.
Молећи за цењене налоге
с поштовањем
МИТА Ђ. ПАЛИЋ,
Панчево.
1658 8—25 Телефон број 214.

Електрична штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.